

HARDY JÓZSEF: VADÁSZFEGYVEREKRŐL A VADÁSZOKNAK

A magyar vadászati irodalom már nagyon régóta nélkülözött egy olyan könyvet, amely részletesen tárgyalja a vadászfegyvereket. E hiány megszüntetése céljából jelentette meg a Műszaki Könyvkiadó *Hardy Józsefnek*, a FÉG (Fegyver és Gázkészülék Gyár) főmérnökének *Vadászfegyverekről a vadászoknak* című könyvét. A szerző könyvében 7 fejezetben tárgyalja mondanivalóját.

Az 1. fejezetben a lőfegyverek kialakulásának történelmi áttekintését adja. Kezddve a legkezdetlegesebb fegyverek megjelenésétől a mai idők lőfegyvereinek kialakulásáig.

A 2. fejezetben a szerző a ma használatos vadászfegyvereket tárgyalja, azok gyártástechnológiájának fejlődését és az egyes szerkezeti megoldások kialakulását. E fejezetben adja a szerző a vadászfegyverek osztályozását és az osztályozás alapján ismerteti az egyes vadászfegyvereket. Azonban csak a sörétes vadászfegyvereket tárgyalja (a vegyes csövű vadászfegyverekkel együtt). Az egyes sörétes vadászfegyverek ismertetése a vadászfegyverkedvelőknek és vadászoknak sok érdekes ismeretet nyújt, helyesebb lett volna azonban, ha a szerző itt tárgyalta volna a golyós vadászfegyvereket is, mert ezzel a fejezet teljes lenne, felépítése logikusabb és következetesebb volna.

A 3. fejezetben a szerző részletesen bemutatja, hogyan készült régen és hogyan készül ma a sörétes vadászfegyver. E fejezet a könyv legerjedelmesebb és legértékesebb része, nem is annyira a vadászoknak, mint inkább a fegyvertechnikával behatóan foglalkozóknak és szakembereknek szól.

A 4. fejezetben a szerző újból a sörétes vadászfegyverekkel foglalkozik, ismételtelen bemutatva a ma gyártott magyar és néhány külföldi (amerikai, spanyol, szovjet, finn, cseh, belga és keletnémet) sörétes vadászfegyvert. E fejezet keretében foglalkozik a szerző továbbá még a sörétes vadásztöltényekkel, ismertetve a korszerű sörétes vadásztöltényt és annak nemzetközi előírásait.

Az 5. fejezetben a szerző a golyós vadászfegyverekről ír, az ismertetésben azonban csak az ismétlő golyós vadászfegyverekre tér ki. Nagy kár, hogy nem foglalkozik a szerző az egyre jobban elterjedő és az igényesebb vadászok által előnyben részesített és előszeretettel használt billenőcsövű (egy- és kétsövű) golyós vadászfegyverekkel. E golyós vadászfegyverek a vadászati kultúra emelkedésével és annak következményeképpen, hogy a modern gyártástechnológiával sorozatban gyártva olcsóbban vásárolhatók, egyre keresettebbek. Továbbá e fejezetben ismerteti a szerző a leginkább használt golyós vadásztöltények technikai adatait. Jó lett volna, ha az egyes töltények gyártóját (DWM, RWS) is szerepeltette volna a táblázatban, mert ezáltal pontosabban lehetne eligazodni a töltények között. A fejezetben még röviden tárgyalja a szerző a fegyver-távcsöveket, azok szerkezeti felépítését, puskára való szerelését és az egyes távcsövek technikai adatait.

A 6. fejezetben a szerző a vadászfegyverek karbantartását, meghibásodási lehetőségeit és a hibák kijavításának módozatait tárgyalja. Ennek során hasznos tanácsokat ad, miként bánjunk a fegyverrel, hogyan kezeljük, hogy ne szenvedjen károsodást és ha működésében valami rendellenesség mutatkozik, miként javíttassuk meg. Itt tárgyalja még a sörétes vadászfegyverek szórásának vizsgálatát.

Az utolsó, 7. fejezetben a szerző a vadászat egyéb eszközeivel foglalkozik. Különösen azok az útmutatások értékesek, amelyek a vadászfegyver eredményesebb használatát és a töltény gondos és szakszerű kezelését célozzák.

Befejezésül megállapíthatjuk, hogy a magyar vadászati és fegyvertechnikai irodalom hézagpótló, értékes könyvvel gazdagodott. A könyv értéke azonban még határozottabban mutatkozna, ha a gondos lektorálás a szövegben előforduló számos értelemzavaró hibát kiküszöbölte volna és ha körültekintőbb szerkesztés a könyv fejezeteit logikusabb sorrendbe szedte volna. Reméljük, hogy a könyv második, átdolgozott kiadásakor ez megtörténik és a könyv már teljes értékűen kerül majd a magyar vadásztársadalom kezébe. A jelek szerint erre hamarosan sor kerülhet, minthogy a most kibocsátott példányszámot a vadásztársadalom igen rövid idő alatt elkapkodja és újabb kiadásra lesz szükség.

A könyv kiállítása ízléses. E tekintetben a könyvkiadó elismerésre méltó munkát végzett. A könyv ábrái kitűnőek. Szerencsés volna, ha e könyv után megjelenhetne a fegyvergyártás és a fegyveripar szakemberei számára is részletes szakkönyv. Ez az újjáéledő magyar fegyvergyártás és fegyveripar számára rendkívül nagy jelentőségű volna. (Műszaki Kiadó, Budapest, 1969. 263 oldal)

Dr. Szilágyi László

Forgófejű gallyazógépet ismertetett *Gorodeckij, M.*, a Leszn. Prom. 49. évf.-nak 12. számában. Az APL—IM rakodói gépsorba tartozó gallyazó aggregátum korszerűsített változatát 1968-ban alakították ki a Szovjetunióban. A gallyazó aggregátum fő részei: előmetsző kések, gallyazó fej és előtoló szerkezet. A módosított változaton a gallyazó eszközök előtolása szabályozható. Az aggregátum fontosabb műszaki-üzemeltetési mutatói:

Mutatók	Tervezett	Tényleges
A gallyazható törzsek átm., cm	3-tól 60-ig	3—60
Az átvágható gallyak max. átm.-je, mm	120	130
Maximális görbület, %	15	24
Munkaminőségi mutató, %	—	97,5
Energiaszükséglet, KW	53,5	53,5
Fajlagos energia felhasználás, KWó/1 m ²	1,0	0,8
Az aggregátum teljesítménye (m ³) 0,2 m ³ törzsköb tart. mellett		
1 óra teljes munkaidőre vonatkoztatva	14,2	14,9
1 óra műszaki időre vonatkoztatva	37,0	36,2
1 óra alapidőre vonatkoztatva	39,0	41,0

Az aggregátum sorozatgyártását az állami minősítő bizottság engedélyezte és bevezetésre ajánlotta.

(Ref.: dr. Walter F.)

Fagyrepedés és mikrobiológiai anyagcsere lomblevelű fajokon. (Dr. Erdesi J. Sremska Mitrovica. Sumarstvo, 1969. 7—8. sz. 3—19 old.) A jugoszláv szakirodalomban az utóbbi években több tanulmány foglalkozott a nyárültvényekben fellépő törzsrepedések jelenségével. Ezen problémákkal foglalkozó szakdolgozatok közül két referátum „Az Erdő” 1968. 3. sz. 141. o. és 1968. 8. sz. 380. o.-on már megjelent. Újabb kutatási eredményekről fenti szerző számol be. Szerinte Jugoszláviában vannak olyan nyárültvények, melyekben a törzsrepedés mérve 100%-os. A repedés újabb megfigyelések szerint nem csak a törzs alsó részén, hanem a koronában is felléphet. Beállított kísérleteik azt igazolják, hogy új csemetetermesztési és állománynevelési eljárások alkalmazásával a törzsrepedések elkerülhetők. Eddigi külföldi és hazai kutatások egyöntetűen megegyeznek abban, hogy a repedések törzsszakasza mindig álgesztes, a kutatók azonban általában nem keresték annak okát, hogy különböző ökológiai viszonyok között a fa belső szerkezetének változását mi idézi elő, egyes kutatók pedig azt állapították meg, hogy az álgeszt képződése a fagyrepedés következménye. Az egymástól eltérő magyarázatok miatt a törzsrepedések okát nem lehetett részletesen megindokolni. A gyakorlatnak azonkívül, hogy a telepítések alkalmával kerüljék el a fagyzúgos helyeket, más útbaigazítást nem tudtak adni. A törzsrepedések közvetlen okának megállapítása céljából különböző vizsgálatokat végeztek.

A törzs és oldalágak átmérőinek egymáshoz való viszonya megállapítása céljából különböző termőhelyi osztályokon 2/3 éves 'I—214' klónnal telepített 2 éves ültetvényekben 1100 törzs és ezekről 7200 lenyesett ág átmérőjét mérték meg. Biometrikus módszerrel meghatározták az egy év alatt behagedt és ez idő alatt be nem nőtt, destrukciót előidéző sebhelyek átmérőinek átlagértékét. Ezenkívül 240 db 4—10 éves felrepedt törzset termeltek ki, majd felhasználásuk után megmérték a legnagyobb átmérőjű benőtt göcsöket, melyek a repedést előidézték. Vizsgálataik továbbá kiterjedtek különböző fajok gesztesedésének fiziológiai jelenségeire, az álgesztesedés biológiai okának meghatározására, a mikrobiológiai anyagcsere, az álgeszt fizikai és kémiai tulajdonságának meghatározására és a fásrészt sejtnedv oldatának reakcióira. Ezenkívül vizsgálták az élőfa gesztjének és álgesztjének mikroklímáját, a fásrésznek és a repedésekből begyűjtött növényi nedv mélyhűtése folytán bekövetkezett térfogatváltozást, a fa elektromos vezetőképességének mérvét. Lignin és hemicellulóz vizsgálatot végeztek a destrukció különböző zónáiban, mikroorganizmusokat választottak ki a destrukció különböző zónáiból, majd élő és élettelen sejteket, sebhelyeket oltottak be mikroorganizmusokkal.

A részletes vizsgálatok eredménye alapján a törzsrepedésekkel kapcsolatban a következőket állapította meg:

Az ágak vastagsága elsődleges szerepet játszik a törzsrepedés fellépésénél. Termőhelyi osztály és a törzsvastagság függvényében a megengedett maximális ágvastagságok, melyek törzsrepedést még nem idéznek elő, a következők:

Termőhelyi osztály	Törzsméret cm														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
I—II.	0,4	0,7	1,1	1,4	1,8	2,1	2,5	2,9	3,2	3,6	3,9	4,3	4,6	5,0	5,4
III—IV.	0,3	0,6	0,9	1,1	1,4	1,7	2,0	2,3	2,6	2,9	3,1	3,4	3,7	4,0	4,3
V—VI.	0,2	0,5	0,7	0,9	1,2	1,4	1,7	1,9	2,1	2,4	2,6	2,7	3,1	3,3	3,6

A törzsrepedést szenvedett egyedek álgesztje mindig nagyobb mennyiségű vizet tartalmaz, mint a törzs külső része.

Az álgesztésedés a lenyesett ághelyek és egyéb mechanikai sérülések törzsszakaszán a mikroorganizmusok anyagcsere folyamatának következménye. Az álgesztben a destrukció különböző zónái választhatók el, melyek más lombselvelű fajoknál is hasonlóak.

A nyárfa álgesztjében a mikroorganizmusok anyagcséréje következtében nagy mennyiségű víz halmozódik fel. Tél idején ez a felhalmozott víz megfagy, a vízzel telített belső szövetben térfogatnövekedés áll be és a fellépő feszültség által a törzs külső része felreped.

A törzsrepedéshez szükséges kritikus hőmérséklet akkor következik be, amikor az átlagos napi hőmérséklet egymást követő három napon át -5°C -ot tesz ki. Ilyenkor azok a törzsek repednek meg, amelyek vízzel telített destrukciós zónával rendelkeznek.

A repedésre hajlamos fás szövetet elektromos vezetőképességével is meg lehet határozni, mivel a fa elektromos vezetőképessége meghatározott viszonyok között a fa tartósságával fordítottan arányos.

A törzsrepedések ellen preventíven úgy lehet védekezni, ha a cszemetekertekben a 2/3 éves suhángok nevelésénél a vastagodásra hajlamos ágakat szükség szerint kinyesik, az ültetvényekben pedig a fentiekben közölt törzs- és ágátmérők viszonzszámainak határtértékeit betartják. (Ref. Dr. Simon M.)

A túlelvelek vegyszeres tisztítása. (Dr. J. Huss: Chemische Läuterung bei Nadelbäumen. 1. Teil: Die Anwendung von Arboriziden bei der Kiefer. — Forstarchiv 40. 1969. 11. 212—220 p.) A lombselvelű állományok vegyszeres tisztítása az ötvenes évek óta a gyakorlatban általánossá vált. Amióta a túlelvelekből termelhető apróválaszték értékesítése akadozik és csak ráfizetéssel oldható meg, azóta egyre többször merül fel az igény a vegyszeres tisztítások bevezetésére a túlelvelű állományokban is. A gazdaságosan feldolgozható választékok határátmérőjét 1965-ben 10 cm-ben, 1966-ban már 15 cm-ben állapították meg.

A fenyőtisztításoknak vegyszeres végrehajtását illetően gondot okoz a károsítók elszaporodása és az esztétikai kérdések fokozott mértékű figyelembevétel. Érdemes megjegyezni, hogy a hagyományos tisztítások visszahagyott faanyaga hasonló bajok forrása lehet. A témával kapcsolatos kísérleteket erdeifenyő fiatalosokban kezdték, a tanulmány az ezzel kapcsolatos eredményeket foglalja össze.

A kutatások során 10 féle arboricidet próbáltak ki: 1. *Natrium-arsenit* (Na-As), ez az arzénvegyületek között a legjobb pusztító és kéregtelenítő hatást eredményezte, az emberre való veszélyessége miatt azonban szélesebb körben alkalmazni nem lehet; 2. *Silvisar 510*, szerves arzénvegyület, hatása az előbbihez hasonló, mérgezést kevésbé okoz; 3—4. *Tordan*-preparátumok nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket; 5—7. *2,4-D* és *2,4,5-T* növesztőanyagszármazékok ecsettel történő felkenése nem járt eredménnyel (*Tormona 80*); 8. *Ammoniumsulfát* (AMS) alkalmazásának ellentmondó hatásai voltak; 9. *Ammoniumrhodanid*-dal gyors eredményt értek el, ez a vegyszer nem veszélyes, különösebb óvintézkedések nélkül alkalmazható; 10. *Ammoniumbifluorid* szintén alkalmasnak bizonyult, ártalmas maró tulajdonsága azonban hátrányos.

Megállapították, hogy a fairtó vegyszereket a fenyők kéreg nélküli fatestéhez kell juttatni, ezért a kérget be kell metszeni és a vegyszert a kialakított kéregtáskába önteni. Fúrólukakkal is kísérleteztek. Ez a módszer is jó, csak az előzőnél lassúbb. Az adagolt vegyszermennyiség 7,5 cm és 12,5 cm-es mellmagassági átmérőhatáron belül 0,5—1,5 ml volt.

A kísérleteket különböző időpontokban és állományokban megismételték, közben figyelték a korona elszíneződését és a tűhullást, a kambium állapotát, a rovarok és egyéb károsítók megjelenését és a szomszédos állományok egészségi állapotát. Megállapították, hogy a nagy erdeifenyő bélszú (*Myelophilus piniperda*) csak akkor károsítja a fákat, ha márciustól májusig már kellő mértékben legyengültek (rajzás ideje). Ezért célszerű az arboricideket nyáron alkalmazni. Gyakrabban fordultak elő a *Pisso-*

des-félék. Ezek számára is kedvező volt a vegetációs idő első felében való kezelés. A cincérek fellépése a kísérleti területeken jelentéktelen volt.

A fenyők vegyszeres tisztításával kapcsolatos kísérletek eredményei alapján megállapították, hogy az ammoniumsulfamat és a Silvisar vegyszerek elterjedése várható a gyakorlatban. Egyelőre a vegyszeres tisztítás időigénye nem kisebb a hagyományosénál, azonban lényegesen kevesebb fáradtsággal jár. A kezelt fákon a tűhullás egy éven belül tapasztalható. A bemetszések száma és a vegyszerkoncentráció befolyásolja a fák kipusztulásának gyorsaságát. A vegetációs időn belüli eltérő kezelési időpontok nem okoztak lényeges eltérést.

Amint a tanulmány egyes fejezeteiből kiderül, egyértelműen még nem lehet állást foglalni a fenyők vegyszeres tisztítása mellett. Számos, főleg erdővédelmi jellegű kérdés vizsgálata szükséges. Magyarországon is folynak vegyszeres tisztítási kísérletek. Amíg a lombos állományokban jó eredményekről lehet beszámolni, addig *fenyő* fiatalosokban a jelenlegi ismereteink mellett a vegyszeres tisztítást ajánlani nem lehet. Széleskörű kutatást igényel e téma nálunk is, hogy a pillanatnyilag olcsóbbnak ígérkező módszer végül is ne ráfizetéssel járjon.

(Ref.: dr. Solymos R.)

Az ergonómiai vizsgálatok eredményeinek alkalmazása az erdőgazdasági munkában volt a tárgya annak a szimpóziumnak, amelyet 1969 októberében Reinbekben rendeztek. Az ergonómiát, mint fiatal tudományágat az ember-élettani és a mérnöki tudományok kapcsolataként határozhatjuk meg. Célja az ember és munkája közötti kölcsönös alkalmazkodás optimumának a megvalósítása. Az ergonómia gyakorlati haszna az emberi teljesítménnyel és az egészség mértékével mérhető. Mivel az ember kevésbé képes az alkalmazkodásra, mint a munka, az utóbbit kell az ember számára elviselhetővé tenni.

Az ergonómia jelentősége világviszonylatban egyre jobban növekszik, ugyanis egyrészt az erdőgazdasági munkafeltételek extrém volta miatt a munkáslétszám állandóan csökken, másrészt mivel az erdei munka nagy fizikai teljesítőképességet igényel, arra az idősebb munkások általában már nem alkalmasak. A téma nagy horderejét bizonyítja a szimpóziumon referátumot tartók nagy száma, akik Angliát, Ausztriát, Bulgáriát, Csehszlovákiát, Dél-Vietnamot, Finnországot, Hollandiát, Indiát, Japánt, Jugoszláviát, Nigériát, az NSZK-t, Romániát, Svédországot, a Szovjetuniót és az USA-t képviselték.

A szimpózium témái hazai vonatkozásban is figyelemre méltóak, egyrészt mert azokban már nálunk is jelentős eredmények születtek, vagy a kutatómunka folyamatban van, másrészt mert ráirányítja olyan kérdésekre is a figyelmet, aminek eddig nem tulajdonítottunk kellő jelentőséget.

Az első rész témái az erdei munka antropológiai, fiziológiai, higiéniai és biztonsági szempontjai köré csoportosultak. Megállapították, hogy elkerülhetetlenül szükségessé vált az erdei munkások egészségi állapotának az összehasonlítása más iparágakban dolgozókéval. A vizsgálatok során valamennyi országban egységes módszereket kellene alkalmazni. A munkafeltételeket elviselhetetlen, kényelmetlen, kényelmes és luxuriosus kategóriákba sorolhatjuk. Figyelemre méltó, hogy csúcsteljesítmények alkalmazásával az energiabevitel kisebb az energiafogyasztásnál. A balesetek csökkentése terén különbözőek az eredmények. Amíg Svájcban az oktatás bevezetése ellenére sem sikerült a baleseteket csökkenteni, addig a Szovjetunióban az új közelítőgépek — ergonómiai szempontokat kielégítő — megteremtése nemcsak a balesetek számára, hanem a foglalkozással járó megbetegedések megelőzésére is kedvezően hatott.

A második témakörben az erdei munka környezettani és munkaegészségtani vonatkozásai szerepeltek. A gépek bevezetése a fizikai munka csökkentése és a termelékenység növelése, — mint két kedvező hatás mellett —, hátrányokkal is jár. Megnövekszik a statikus munka aránya, gyakran az elviselhetőség határát túllépő zaj, kéz-, kar- és egész testre ható vibráció, néhány esetben kipufogógáz-ártalom keletkezik.

A szimpózium harmadik részében az ergonómia erdőgazdasági alkalmazásával és a szakoktatásban, továbbképzésben nélkülözhetetlen szerepével foglalkoztak. Vázolták az egészségvédelmi szempontok érvényrejuttatásának a különböző gépek, eszközök és szerszámok szerkesztésében. Ráműtettek arra, hogy a viszonyoknak megfelelő munkaruhák és védőfelszerelések nélkülözhetetlenek. Felhívták a figyelmet arra, hogy a mérnököket, technikusokat és a szakmunkásokat ergonómiai vonatkozásban is alaposan képezni kell. Néhány országban ez már az egyetemi, a középfokú és a szakmunkásképző intézmények tantervében önálló tantárgyként szerepel. (Allgemeine Forst Zeitschrift. 1970. 5. sz.: K. Lünzmann — Ref.: dr. Szász T.)

A tájvédelem jelentőségéről és feladatairól érdekes és figyelemreméltó gondolatokat vet fel *U. Ammer* a Forstwissenschaftliches Centralblatt 1969. októberi számában (Bedeutung und Aufgaben der Landschaftspflege). Írásának bevezetőjében felsorolja azokat a károkat, amelyek az utóbbi években a természetes környezetet sújtották. Álljon itt ezek közül néhány:

1965 óta az NSZK-ban naponta átlagosan 112 ha jó termőképességű talajt használnak fel utak, épületek, ipartelepek létesítéséhez. Az idevágó adatok szerint gyenge termőképességű talajok alig szerepelnek a létesítmények helyén. A vizek szennyezettsége messze meghaladja a megengedett mértéket, elsősorban a Rajna, de főként a Neckar helyenként oly mértékben szennyezett, hogy a halak részére az életlehetőség teljesen megszűnt.

A városokban sajátos „városi klíma” alakult ki. Az erős köd- és felhőképződés, a nyáron erősebben felmelegedett háztetők okozta hőmérséklet-emelkedés ennek a folyamatnak jellemzői. A rossz városi levegő miatt pl. Halleban 2 és félszer annyi ember válik munkaképtelenné bronchitis és más légzőszervi megbetegedések miatt, mint agrárjellegű vidékeken. A Ruhr-vidéken évente 4 millió t kéndioxidlecsapódás jelentkezik. A városi szemét tárolása is legtöbbször helytelen. Alig 10%-át tárolják megfelelő helyen, emiatt az ivóvíz-szolgáltatás szenved károkat a szennyeződés miatt.

Míndezek ellen, védekezésül, korszerű tájvédelmet lenne célszerű megvalósítani. Ennek azonban igen nagy akadálya az, hogy a természeti táj kárára végrehajtott építkezések semmiféle anyagi kihatást nem vonnak maguk után. Ha egy út tervezésére sor kerül, a műszakilag legolcsóbb megoldásokat választják, de soha nincsenek tekintettel arra, hogy ezzel a táj jellege esetleg megváltozik. Ha a tájvédelmi szempontok pénzügyileg is értékelhetők lennének, mérlegelni lehetne, hogy esetenként nem lenne-e olcsóbb a tájészttikai szempontból kevésbé exponált helyen esetleg nagyobb költségráfordítással létesíteni műszaki építményeket.

A nehézségek leküzdésére a következő javaslatokat teszi: először kell tájtervezést végezni, tájrendezési koncepciót kialakítani és csak aztán meghatározni ebben a műszaki létesítmények helyét. Ma ennek inkább fordítottja történik, a meglévő létesítmények körül igyekeznek „tájat” teremteni.

Másik javaslata az, hogy egyes tájegységeket sújtó káros hatásokat számszerűen kellene meghatározni. Ily módon lehetőség nyílna arra, hogy a veszélyeztetettség mértékét számszerűen is jellemezzék. E célból a cikkíró meghatározza azokat a főbb károsítási lehetőségeket, amelyek a talajt, a levegőt, vizet, klímát, nyugalmat, vegetációt, állatvilágot sérthetik s ezek mindegyikének erősségét 10-es skála alapján osztályozza. A károsan ható tényezők erősségi fokának átlaga aztán számszerű iránymutatója lehet a táj veszélyeztetettségének vagy sértetlenségének. A különböző létesítmények tervezése, a szükséges védelmi intézkedések megtétele az így kapott értékekhez igazodhatna. (Ref.: *dr. Szodfridt I.*)

Az idegenforgalom növekedése és a tájvédelem. A túlnépesedő európai országokban egyre inkább szembekerül egymással a két folyamat: a mezőgazdasági területeit parlagon, cserbenhagyó falusi emberek városokba özőnlése és az egyre nagyobb városok, ipartelepek területi terjeszkedése. Az előbbi irányzat az erdőterületek növekedéséhez, az utóbbi a csökkenéséhez vezet. Mindkettő megváltoztatja a táj arculatát, értékeit, tájképeket rombolhat, illetve alakíthat át. A közlekedési hálózat szükségyszerű, szakadatlan fejlesztése, a hegyen-völgyön áthaladó sávvezetékek építése, a vidékre telepített, levegőt szennyező ipari létesítmények sem járulnak hozzá a táj szépségeihez.

Az erdők sokoldalú hasznosításának kérdését mindenütt az erdőgazdálkodás csökkenő jövedelmezősége, a fát helyettesítő póttanyagok következtében a fatermékek értékesítésének a nehézsége, majd a városba költözött embereknek az a kívánsága állítja a homlokterbe, amely őket üdülés, pihenés, szórakozás, kirándulás, vándorlás céljából a szabad természetbe vezeti.

Nálunk is megfigyelhető, megállapítható ez a folyamat. Nem érdektelen tehát, ha azzal foglalkozunk annyival is inkább, mert valutáris síkon a táj vonzóerejének hasznosítása, az idegenforgalom fejlesztése csak a táj alakításával, védelmével, fejlesztésével, a tájrendezésen, a táji tervezésen keresztül oldható meg.

Elsősorban a városok, iparterületek környékén esnek áldozatul az erdők a kertesi családi házak terjeszkedő építkezésének. Hasonló folyamat figyelhető meg a felkapott üdülőtelepeken, amelyek helyenként egymással már összeérnek és például a Balaton lassan a házak, az utcák egyetlen, szakadatlan láncolatával veszik körül. A lakótelepek terjeszkedése, erdőkbe épülése is megváltoztatja a tájat és az előbbiekkal együttesen a táj védelmének, a természetvédelemnek a fontosságára hívják fel a figyelmet.

Erdekes számadatokat közöl H. Offner a Der Forst- und Holzwirt 1969. évi 22. számában (Das Wachstum des Fremdenverkehrs und die Bedeutung geschützter Landschaften). Az NSZK területén 100 évvel ezelőtt még a lakosság 85%-a vidéken élt és művelte a földet vagy az erdőgazdaságokban dolgozott. Ma a haladás felcserélte a számokat, a lakosság 85%-át városokban találjuk és a vidéken maradtaknak is mindössze a fele dolgozik a földeken, az erdőgazdaságokban. A falusi emberek elvándorlása szakadatlanul tart.

Naponta 112 ha területet veszít el a mezőgazdaság. A lakótelepülések, a közlekedés, az ipar, a katonaság területigénye évente 1%-kal csökkenti a mező- és erdőgazdaság eddigi, hasznos területét. Ennek ellenére folytonos az erdők terjeszkedése, ma már az NSZK területének 31%-át borítja faállomány, jóllehet egyre távolabbra szorul és ritkul a városok peremvidékein.

Erdekes példákat ismertet a cikk a városi emberek főleg hétvégi, vidékre özönléséről, a vidékiek hozzáállásáról is.

Évek óta tart Schleswig-Holsteinben a tenger partszegélyének a beépítése. Üdülőtelepek, nyaralók nőnek ki a homokból, a városiak felvásárolnak minden, építkezésre alkalmas területet. És a falusiak? Még a legelőiket is felparcellázzák a kedvező értékesítés reményében. A hamburgiak például 13 millió hétvégi napot töltenek el a szabadban az utóbbi évek átlagában és ezeken 435 millió Márkát költenek el. Nehéz az ilyen kereseti lehetőségeknek ellenállni és az ezzel járó terjeszkedésnek áldozatul eshet a természet tájba rendeződő szépsége. Pedig ez vezérelte a szabadba a városiakokat, lendíti fel az idegenforgalmat.

Ilyenkor kell a természetvédelemnek arról gondoskodnia, hogy megóvja a tájat, a részleteit, az összbenyomását. Legtöbbször nem is a táj zavartalan konzerválása a természetvédelem célja, hanem az, hogy az elkerülhetetlen továbbhaladást helyes irányba terelje, megőrizve a távlatok számára is a táj esztétikai hatását.

Intézkedéseiben először is az elrontás megelőzése a cél. Rendeznie kell például a városiakok kirándulásait (parkoló, pihenőhelyek kijelölése, bejáró ösvények, menedékházak építése stb.). A további intézkedések már a tájrendezéshez, a táji tervezéshez, a táj gondozásához csatlakoznak és a károk megelőzését, elhárítását segítik elő.

Nem igényelhet elsőbbséget a természetvédelem a tájak kialakítását, megváltoztatását, fejlesztését érintő tárgyalások során, oda azonban el kell jutnia, hogy egyenrangú tárgyalófélként hallathassa a szavát.

(Ref.: dr. Babos I.)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

KÖZGYŰLÉS

Egyesületünk ez évi közgyűlését augusztus 9—10-én rendezi.

Augusztus 9-én

Közgyűlés Nyíregyházán a következő napirend szerint:

főtitkári beszámoló,

a Felsőtisza Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatója ismerteti a gazdaság munkáját,

Bedő Albert-díjak átadása.

*Erdészeti ülés*szak — témája:

a kereskedelem helyzete az erdő és fagazdaságban.

Augusztus 10-én

Tanulmányút Szabolcs-Szatmár megyében, az ERDÉRT és a Felsőtisza Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság rendezésében.

A jelentkezésre vonatkozó tájékoztatást és a részletes programot a helyi csoportokkal külön közöljük.